

Центр аналізу публічних фінансів
та публічного управління
при Київській школі економіки

KSE | Institute

АНАЛІЗ ПРОЄКТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ НА 2026 РІК

Автори:

Юлія Маркуц, Тарас Маршалок, Інна Студеннікова,
Дмитро Андрієнко, Вікторія Клімчук, Тетяна Лутай,
Владислав Ієрусалимов, Людмила Михалик

Ключові висновки

- 1. Проєкт Державного бюджету на 2026 рік сформовано за тими ж пріоритетами, що й поточний бюджет – з концентрацією ресурсів на обороні, безпеці та соціальному захисті.** Водночас він ґрунтується на песимістичному сценарії макроекономічного розвитку, який передбачає продовження війни у 2026 році, тоді як Бюджетна декларація була розроблена з урахуванням кількох сценаріїв з базовим позитивним. Таке рішення Уряду свідчить про продовження політики обережного планування з урахуванням тривалих ризиків для економіки та збереження критичної ролі зовнішньої фінансової підтримки.
- 2. Видатки на сектор оборони та безпеки залишаються пріоритетом на весь 2026 рік.** Заплановані за програмами Міністерства оборони видатки на рівні 1923,6 млрд грн фактично повторюють обсяги фінансування 2025 року, що достатньо для підтримки поточного рівня спроможностей сектору протягом 2026 року. При цьому, якщо наприкінці року підтвердиться необхідність збільшення фінансування оборони й безпеки, то для збереження цього рівня у 2026 році доведеться знову вносити зміни до бюджету впродовж року. Закладений фінансовий ресурс не передбачає розширення потенціалу сил оборони, оскільки в разі ухвалення рішень про підвищення рівня мобілізації, збільшення заробітних плат військових, створення нових фінансових інструментів, що заохочують до служби, або розширення закупівлі техніки та озброєння коштів буде недостатньо.
- 3. Основними джерелами надходжень до державного бюджету в 2026 році передбачаються податки – майже 2,5 трлн грн (на 18% більше, ніж заплановано¹ на 2025 рік) та зовнішні запозичення – 2,1 трлн грн (+21,7%).** За рахунок зовнішніх джерел доходів, за мінусом витрат на погашення зовнішнього державного боргу, планується профінансувати 42,3% усіх видатків державного бюджету-2026, за рахунок власних джерел – 57,7%. Поряд із податковими надходженнями, зовнішня фінансова допомога залишається надзвичайно важливим ресурсом, який забезпечуватиме фінансову стійкість України у 2026 році.
- 4. Зростання податкових надходжень у 2026 році передбачається за всіма ключовими податками (ПДФО, податок на прибуток підприємств, ПДВ, акциз).** Зростання доходів державного бюджету в 2026 році відносно поточного плану на 2025 рік у тому числі можна пояснити очікуваними змінами макроекономічних показників у 2026 році, зокрема таких як інфляція (10,4%) та зростання номінального ВВП (10,3 трлн грн, +15% до очікуваного показника на 2025 рік).
- 5. Важливим додатковим джерелом доходів державного бюджету в 2026 році мають стати заходи з детінізації економіки,** зокрема через підвищення ефективності роботи Державної митної служби України (60 млрд грн), а також удосконалення механізмів управління податковим боргом (26 млрд грн). Окрім цього, планується залучити додаткові кошти в результаті виявлення та оподаткування доходів, отриманих через цифрові платформи (14 млрд грн).
- 6. Підтримка міжнародних партнерів продовжує відігравати ключову роль у забезпеченні макроекономічної стабільності та покритті критичних потреб.** Важливо, що отримання цих коштів залежить від виконання Урядом умов, визначених у домовленостях із партнерами. Очікується, що у 2026 році до державного бюджету надійде 2,1 трлн грн (46,5 млрд дол. США) позик, а також Уряд планує залучити 43,1 млрд грн грантів. Проте, наявних підтверджених обсягів фінансування не буде достатньо для забезпечення всіх передбачених необхідних видатків.
- 7. Дефіцит державного бюджету очікується на рівні 18,4% ВВП (1,9 трлн грн).** Його фінансування за рахунок нових запозичень призведе до накопичення державного та гарантованого державою боргу, сумарний розмір якого на кінець 2026 року становитиме 106% ВВП.
- 8. У проєкті бюджету-2026 закладено відчутне зростання ресурсів місцевих бюджетів, однак сам баланс між власними доходами та міжбюджетними трансфертами змінюється не на користь гнучкості громад.** Збільшення очікуваних обсягів ПДФО та місцевих податків супроводжується зменшенням частки ПДФО (непродовження тимчасового винятку з Бюджетного кодексу про додаткові 4%) в зарахуванні та її заміною на цільову субвенцію, що обмежує автономію у використанні коштів. Оновлення підходу до горизонтального вирівнювання через актуальні дані Міграційної служби є позитивною новацією, проте вилучення залишків бюджетів тимчасово окупованих територій і відсутність частини субвенцій знижують ресурсну стабільність громад. Збереження обмеженого ресурсу для інвестиційних проєктів лише підкреслює розрив між задекларованими стратегічними пріоритетами та фактичними фінансовими можливостями.

¹ Закон України "Про Державний бюджет України на 2025 рік", Планові показники державного бюджету на 2025 рік зі змінами станом на вересень 2025 року

Загальні положення

- (1) **Бюджет на 2026 рік сформовано на основі макроекономічного прогнозу, який виходить із базового припущення про тривалість воєнних дій упродовж усього планового періоду.** Такий сценарій означає збереження високої невизначеності, зростання ризиків відхилення фактичних показників від планових та відсутність передумов для швидкого відновлення економіки. У цих умовах потреба в масштабних видатках є неминучою, адже держава повинна одночасно фінансувати оборону, соціальні зобов'язання та критичні сфери життєзабезпечення. При цьому, поряд із податковими надходженнями, ключовим чинником підтримки макрофінансової стабільності залишається зовнішнє фінансування, без якого неможливо компенсувати розриви у ресурсах. Критична залежність від міжнародної допомоги поєднується із необхідністю максимально мобілізувати внутрішні джерела надходжень, що робить 2026 рік роком збереження стійкості державних фінансів в умовах надзвичайних викликів.
- (2) **Основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2024-2026 роки були сформовані на основі сценарію 2, затвердженого Урядом², який передбачає більш тривалий перебіг воєнних дій та відповідно гірші умови для економічного розвитку.** У 2026 році очікується зростання номінального ВВП до 10,3 трлн грн, що на 15% більше, ніж прогнозований ВВП у 2025 році (9 трлн грн) (табл. 1). Зростання реального ВВП у 2026 році прогнозується на рівні лише 2,4%. Передбачається, що інфляція в наступному році прискориться і становитиме в середньому 10,4%. Незважаючи на певні очікування щодо зниження у 2026 році, її рівень залишатиметься достатньо високим і значно вищим, ніж у 2024 році (6,5%). Інфляційний тиск у 2026 році буде зумовлений декількома факторами, ключовими з яких буде підвищення заробітних плат через диспропорції на ринку праці, подорожчання сировини та матеріалів (зокрема, очікується, що середня зарплата у 2026 році виросте до 30 тис. грн на місяць, а рівень безробіття знизиться несуттєво до 12,6%), а також девальвацією (середньорічний курс гривні до долара США у 2026 році очікується на рівні 45,7 грн/дол. США порівняно з 42,4 грн/дол. США у 2025 році) та високими логістичними витратами.

Таблиця 1. Основні макроекономічні показники

Показник	2024	Постанова КМУ від 28.06.2024 № 780	2025	2026
	Звіт		Очікуване Мінекономіки (станом на 06.08.2025)	Постанова КМУ від 06.08.2025 № 946 Сценарій 2
Валовий внутрішній продукт:				
номінальний, млрд грн	7 658,7	8 466,3	8 967,4	10 309,3
%, р/р	2,9	2,7	2,7	2,4
Індекс споживчих цін:				
у середньому до попереднього року, %, р/р	6,5	9,7	12,2	10,4
грудень до грудня попереднього року, %, р/р	12,0	9,5	9,5	9,9
Середньомісячна заробітна плата працівників, брутто, номінальна, грн	21 473,0	24 389,0	25 886,0	30 032,0
Рівень безробіття населення у віці 15-70 років за методологією МОП, відсотків до робочої сили відповідного віку	13,1*	17,7	12,7	12,6

* Оцінка Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України

Джерело: Державна служба статистики України, Національний банк України, прогноз Уряду

- (3) **У проєкті бюджету на 2026 рік передбачені заходи з детінізації економіки та удосконалення управління податковим боргом.** Зокрема завдяки підвищенню ефективності роботи Державної митної служби зі зменшення обсягів ухилень від сплати митних платежів очікується додаткове надходження **60 млрд грн**, які у разі перевиконання їх планового обсягу до загального фонду, буде спрямовано до спеціального фонду й використано на потреби безпеки та оборони. Також в результаті вдосконалення роботи зі стягнення податкового боргу додатково планується акумулювати **26 млрд грн** ПДФО, податку на прибуток підприємств та внутрішнього ПДВ. Впровадження обміну інформацією з іноземними партнерами щодо доходів, отриманих через цифрові платформи, за оцінкою Уряду дозволить акумулювати у державному бюджеті додатково **14 млрд грн** ПДФО.
- (4) **Проєкт Держбюджету на 2026 рік передбачає продовження мораторію на дію окремих статей Бюджетного кодексу, щоб врахувати значний дефіцит бюджету та необхідність швидко ухвалювати рішення в умовах війни.** Призупинено дію таких норм:
 - дефіцит не може перевищувати 3% номінального ВВП;
 - граничний обсяг дефіциту держбюджету не може перевищувати визначений Бюджетною декларацією показник;
 - загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу на кінець бюджетного періоду не може перевищувати 60% річного номінального ВВП;
 - граничний обсяг надання державних гарантій не може перевищувати 3% планових доходів загального фонду державного бюджету;
 - основні умови правочинів з державним боргом на суму більше 5% обсягу державного боргу визначаються Кабміном за погодженням із Бюджетним Комітетом ВР (тобто Уряд не погоджуватиме їх із Комітетом);
 - спрямування не менше 1,5% доходів загального фонду держбюджету до Державного фонду регіонального розвитку.

² [Постанова КМУ № 946 від 6 серпня 2025 р.](#) "Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2026-2028 роки"

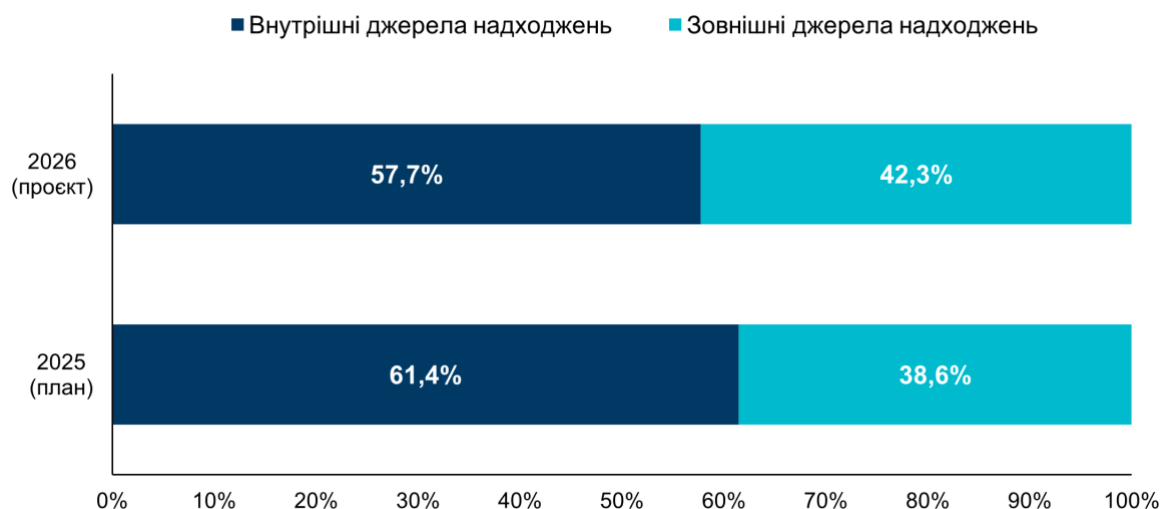
Ключові фінансові ризики, визначені Урядом, що можуть погіршити надходження або збільшити витрати, підвищуючи дефіцит і борг:

- **Безпекові загрози** – продовження війни, руйнування інфраструктури та підприємств, порушення логістики;
- **Демографічні дисбаланси** – депопуляція, дисбаланси ринку праці, скорочення тривалості життя, масова еміграція, що обмежує трудовий потенціал;
- **Низький рівень інвестицій** – його відновлення відбулося переважно через реінвестиції, тоді як нові іноземні капіталовкладення залишаються критично низькими;
- **Скорочення міжнародної допомоги** – ризик зниження обсягів фінансування від партнерів обмежує можливості стабілізації та відновлення;
- **Глобальна нестабільність** – коливання цін на енергоносії та продовольство, рецесійні тенденції у світовій економіці.

Доходи бюджету

- (1) У проєкті бюджету-2026 закладено доходи в розмірі 2,9 трлн грн, що на 16,4% або 407,5 млрд грн більше плану на 2025 рік. Зростання показників передусім пояснюється впливом макроекономічних чинників, зокрема таких як інфляція, девальвація гривні, зростання номінального ВВП. Окрім цього, на зростання доходів впливатимуть відновлення зарахування до державного бюджету ПДФО у розмірі 4 в.п., що тимчасово спрямовувався до загального фонду місцевих бюджетів; продовження наближення ставок акцизного податку на тютюнові вироби та пальне до рівня ЄС; надходження запровадженого у 2025 році експортного мита на соєві боби, насіння ріпаку або кользи. Також планується поповнення бюджету за рахунок акцизу на солодкі напої³ в розмірі 8,5 млрд грн. Налагодження відстеження обігу коштів на цифрових платформах через автоматизований обмін інформацією з міжнародними партнерами дозволить додатково поповнити бюджет за рахунок ПДФО та військового збору на суму 14 млрд грн. Також додаткові надходження прогнозуються завдяки вдосконаленню механізмів управління податковим боргом – 26 млрд грн та підвищенню ефективності роботи Державної митної служби України – 60 млрд грн.
- (2) Ключовими джерелами доходів у 2026 році, як і в попередні 2023-2025 роки, мають стати податкові надходження – майже 2,5 трлн грн (на 18% більше, ніж заплановано на 2025 рік), за рахунок яких буде покрито 51,9% усіх видатків бюджету-2026. Водночас за рахунок усіх внутрішніх джерел доходів у 2026 році планується покрити 57,7% видатків державного бюджету наступного року (рис. 1).

Рисунок 1. Структура надходжень до державного бюджету, %

Джерело: Державний бюджет на 2025 рік, Проєкт Державного бюджету на 2026 рік

- (3) За рахунок платежів, які контролюються **податковою службою**, планується зібрати 1,6 трлн грн або 53,7% усіх доходів бюджету-2026 (119,1% від поточного плану бюджету-2025 року). За рахунок платежів, які адмініструються **митними органами**, планується акумулювати 917,4 млрд грн або 31,7% усіх доходів бюджету-2026 (116,3% від плану бюджету на 2025 рік). Решта – інші неподаткові надходження (гранти, кошти від НБУ, адміністративні збори і платежі, доходи від операцій з капіталом).
- (4) Структура податкових надходжень не зазнає значних змін порівняно з планом на 2025 рік. Традиційно ключовими в доходах бюджету на 2025 рік (понад 48,6%) є непрямі податки. 37,3% надходжень до бюджету,

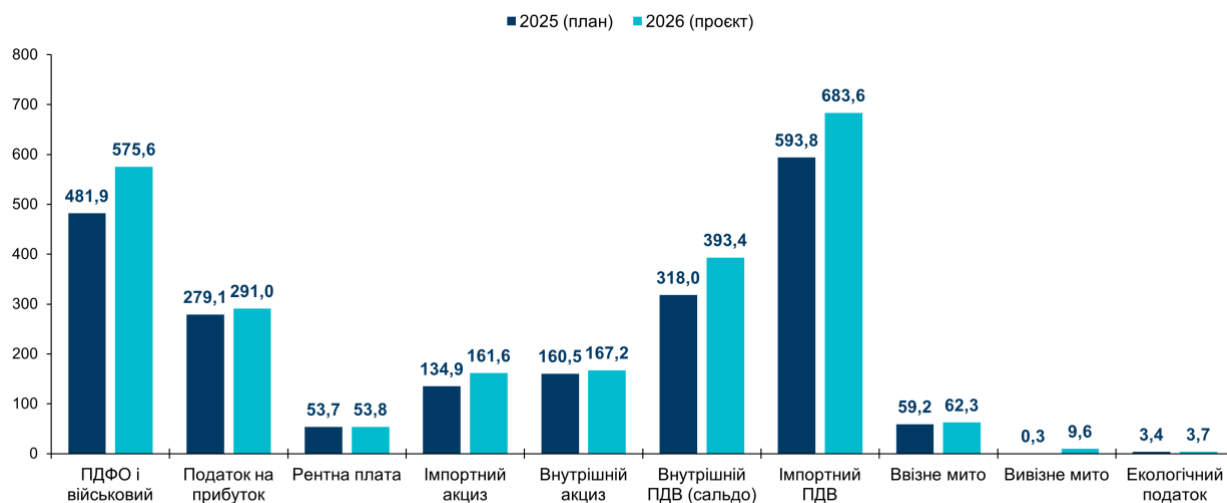
³ Законопроект № 9032-1 від 06 березня 2023 року "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження акцизного податку на води, включаючи мінеральні та газовані, з додаванням цукру чи інших підсолоджувальних або ароматичних речовин"

як очікується, забезпечить ПДВ (імпортний та чистий внутрішній), **11,4%** – **акцизний податок** (імпортний та внутрішній). Серед прямих податків найбільший внесок до бюджету прогнозується від ПДФО і військового збору, які разом мають забезпечити **19,9%** усіх надходжень.

(5) **План надходжень основних податків до державного бюджету** (рис. 2):

- **ПДВ** (чистий внутрішній та імпортний) – **1077 млрд грн** (+18,1% до плану-2025), з яких **393,4 млрд** (+23,7%) – чистий внутрішній ПДВ та **683,6 млрд грн** (+15,1%) – імпортний ПДВ. Основні причини зростання – інфляція у 2025 році (середньорічне значення прогнозується на рівні 10,4%), очікуване зростання обсягів імпорту на 7,6%, зростання споживчих витрат, девальвація національної валюти.
- **ПДФО і військовий збір** – **575,6 млрд грн** (+19,4% до плану-2025). Таке збільшення надходжень цих платежів у 2026 році зумовлене, серед іншого:
 - відновленням зарахування до державного бюджету ПДФО в розмірі 4%, що тимчасово спрямовувався до загального фонду місцевих бюджетів – **15,2 млрд грн**;
 - оподаткування доходів, отриманих через цифрові платформи, – **14 млрд грн**.
- **акциз** (внутрішній та імпортний) – **328,8 млрд грн** (+11,3% до плану-2025). Серед передумов зростання очікуваних надходжень від акцизу порівняно з планом-2025 – продовження наближення ставок акцизного податку на пальне та тютюнові вироби до ставок, що діють у ЄС. Окрім цього, очікується, що у 2026 році буде запроваджено акциз на солодкі води, який принесе додаткові **8,5 млрд грн**.
- **податок на прибуток підприємств** – **291 млрд грн** (+4,3% до плану-2025). Таке зростання впливає з очікуваних змін макроекономічних показників у 2026 році. Водночас у 2026 році планується повернення до оподаткування прибутків банків за ставкою **25%** замість **50%**, як це було у 2025 році (за нашими розрахунками через це бюджет недоотримає приблизно **46 млрд грн** у наступному році). Це може бути чинником, який вплинув на стримані очікування зростання надходжень податку на прибуток у 2026 році.
- **мито** – **71,9 млрд грн**, з яких **62,3 млрд грн** (+5,2% до плану-2025) – імпортне мито та **9,6 млрд** (у 32 рази більше, ніж у плані-2025) – експортне (вивізне) мито. Зокрема зростання вивізного мита зумовлене податковими змінами, які передбачають оподаткування митом експорту соєвих бобів, насіння ріпаку і кользи.
- **рентна плата** – **53,8 млрд грн** (+0,3% до плану-2025). Основним чинником залишається складна безпекова ситуація на всій території країни, зокрема в регіонах, де зосереджені основні видобувні потужності держави.

Рисунок 2. Планові надходження податків до бюджету, млрд грн

Джерело: Державний бюджет на 2025 рік, Проект Державного бюджету на 2026 рік

- (6) **Очікується, що Національний банк України у 2026 році перерахує 146 млрд грн до загального фонду державного бюджету** як частину свого прибутку. Ця сума на **61,8 млрд грн** або **73,5%** більша, ніж заплановано й уже надійшло у 2025 році (**84,2 млрд грн**). Рекордні 146 млрд грн прибутку НБУ, які будуть перераховані до державного бюджету в 2026 році, забезпечать доходи від кредитів рефінансування банків, відсотків за портфелем ОВДП, операцій РЕПО та управління міжнародними резервами.
- (7) **Надходження грантів заплановано в розмірі 43,1 млрд грн** (24,7 млрд грн – до загального фонду та 18,4 млрд грн – до спеціального фонду державного бюджету) або **1,5% усіх доходів державного бюджету** запланованих на 2026 рік, із яких:
- 24,7 млрд грн – кошти, що надійдуть в рамках програми Ukraine Facility.
 - 17,8 млрд грн – кошти від МБРР на реалізацію проектів підтримки, в т.ч:
 - 7,3 млрд грн для проекту “Відновлення критично важливої логістичної інфраструктури та мережевого сполучення (RELINC)”,
 - 3,8 млрд грн на відновлення та розвиток енергетичної інфраструктури,
 - 2,5 млрд грн для Екстреного проекту надання інклюзивної підтримки для відновлення сільського

- господарства України (ARISE),
 - 1,5 млрд грн для проєкту "Відновлення і розвиток стійкої національної моделі медичної галузі України".
- 584,1 млн грн – гранти, які надійдуть від інших донорів.

(8) У 2026 році "випадаючі" доходи бюджету знову будуть рекордними через дію податкових пільг. Вартість втрачених доходів через податкові пільги становить 270,5 млрд грн (+8,7% до очікуваних втрат у 2025 р.). Загалом більшість пільг, які сьогодні надаються (66%), – це пільги, пов'язані зі сферою оборони.

Найбільш "пільговим" податком в Україні є традиційно ПДВ. Очікувані втрати цього податку через пільги становитимуть **229,2 млрд грн** або **84,8%** від усіх "випадаючих" доходів, запланованих на 2026 рік, або **21,3%** усього ПДВ, який планується акумулювати у 2026 році, зокрема:

- постачання продукції оборонного призначення – 156,2 млрд грн;
- охорона здоров'я – 31 млрд грн;
- освіта – 7 млрд грн;
- будівництво житла – 3,6 млрд грн.

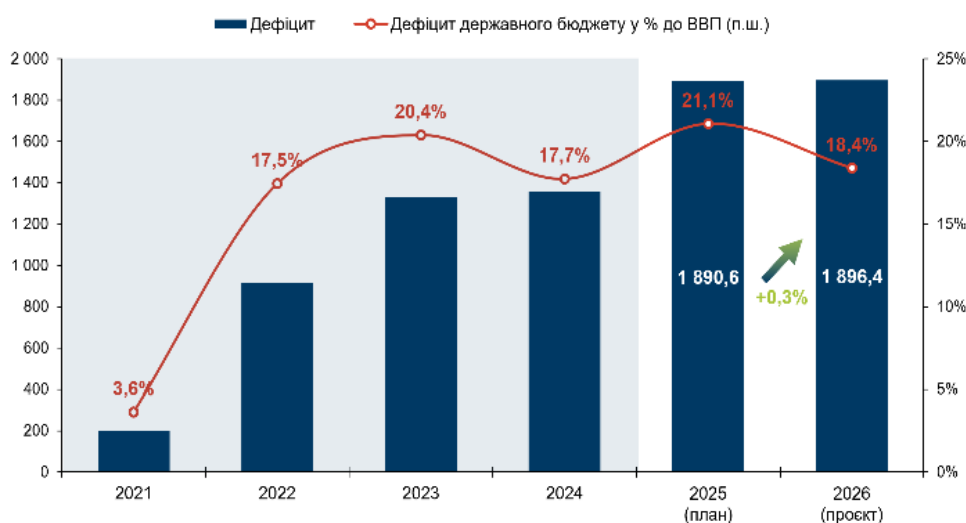
Також значними є пільги з:

- податку на майно – 31,6 млрд грн (стільки ж, як і в 2025 році), що є втратами місцевих бюджетів;
- податку на прибуток підприємств – 5,2 млрд грн (+13% у порівнянні із запланованими втратами на 2025 рік).

Дефіцит бюджету

(1) Великі потреби у фінансуванні оборонних та соціальних видатків підтримують високий рівень бюджетного дефіциту. Дефіцит державного бюджету в 2026 році передбачається на рівні 18,4% ВВП (1,9 трлн грн), у тому числі загальний фонд – 17,2% ВВП та спеціальний фонд – 1,2% ВВП (рис. 3). Бюджетний дефіцит на 862,5 млрд грн (83,4%) перевищує показник, закладений у Бюджетній декларації. Це свідчить про занижену реалістичність прогнозного дефіциту, визначеного у документі, з огляду на воєнні ризики та потребу в додатковому фінансуванні.

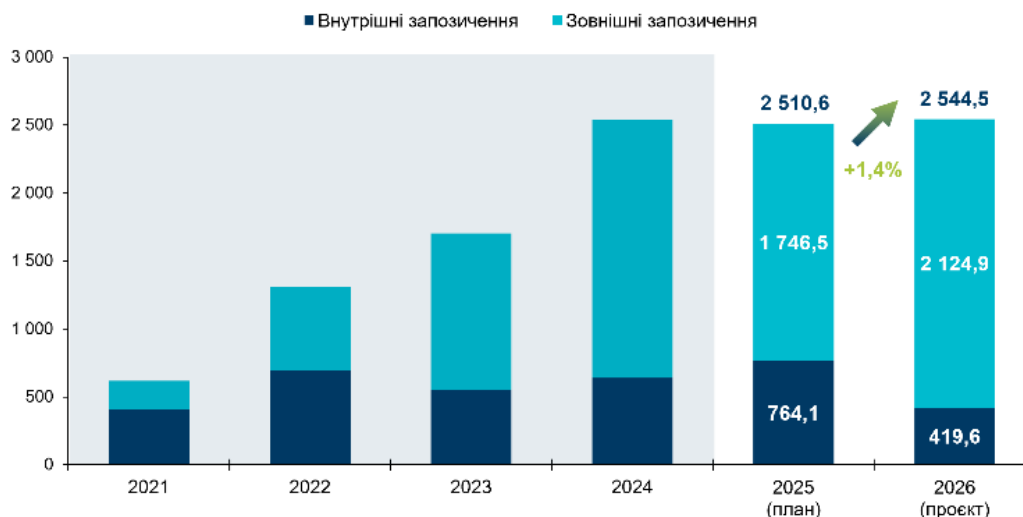
Рисунок 3. Дефіцит державного бюджету та його частка у ВВП, млрд грн

Джерело: Державний бюджет на 2025 рік, Проєкт Державного бюджету на 2026 рік, портал Open Budget

- (2) Зовнішнє фінансування відіграватиме ключову роль у підтримці макроекономічної та фінансової стабільності. Для фінансування дефіциту загального фонду держбюджету надійде 2,1 трлн грн (46,5 млрд дол. США) позик від іноземних партнерів (рис. 4), у тому числі числі зовнішні запозичення становитимуть 2 трлн грн (43,6 млрд дол. США). Зокрема, очікується отримання позики у 456,3 млрд грн від Європейського союзу в рамках програми Ukraine Facility, 516,8 млрд грн – від урядів США, Японії та Канади в рамках механізму ERA, що гарантується прибутками з російських заморожених активів, 103,6 млрд грн – від МВФ, 106,1 млрд грн – від Світового банку та 826,9 млрд грн – від інших кредиторів. Недотримання необхідного обсягу фінансової підтримки від партнерів залишається ключовим ризиком фінансової стійкості 2026 року.
- (3) Передбачено, що державний борг у 2026 році зростатиме виключно за рахунок збільшення зовнішнього державного боргу, тоді як внутрішній борг скорочуватиметься. У 2026 році за рахунок ОВДП планується залучити суттєво менші обсяги фінансування – 419,6 млрд грн у порівнянні із запланованими на 2025 рік 764,1 млрд грн. Крім того, на погашення внутрішнього державного боргу планується спрямувати 524,5 млрд грн, що навіть перевищуватиме очікуваний обсяг внутрішніх запозичень. Слід також відзначити, що при затвердженні бюджету на 2025 рік передбачались аналогічні наміри. Однак подальше зростання фінансових потреб обумовило необхідність збільшення обсягу залученого фінансування за рахунок внутрішніх запозичень на 32%.

Рисунок 4. Обсяг внутрішніх і зовнішніх запозичень, млрд грн

Джерело: Державний бюджет на 2025 рік, Проєкт Державного бюджету на 2026 рік, портал Open Budget

- (4) **Нарощування державного боргу останніх років поглиблює тягар та збільшує сукупні витрати на його обслуговування.** Залучення нових позик призведе до накопичення державного та гарантованого державою боргу, сумарний розмір яких на кінець 2026 року сягне 106% ВВП (10,9 трлн грн). Витрати на обслуговування боргу у 2026 році зростуть на 17,7% до 513,1 млрд грн із 436,1 млрд грн у 2025 році. В тому числі обслуговування внутрішнього боргу становитиме 322,8 млн грн, а зовнішнього - 190,4 млн грн. Частка цих витрат у загальних видатках трохи збільшиться – з 10,6% у 2025 році до 10,8% у 2026 році. Частка зовнішнього боргу в загальному обсязі держборгу також продовжує поступово збільшуватися, що робить його чутливішим до валютних коливань. Загалом вартість нових запозичень у 2026 році буде відносно низькою (середня вартість зовнішнього боргу в 2026 році очікується на рівні 5% річних). Частка державного внутрішнього боргу становитиме 19,9% від обсягу державного боргу.
- (5) **Уряд продовжує дотримуватися політики поступового зменшення обсягу державних гарантій.** На 2026 рік граничний обсяг державних гарантій, які надаються на підставі рішень Уряду, визначено на рівні 2,5% планових доходів загального фонду державного бюджету, а саме 64,9 млрд грн. Для порівняння, у 2025 році цей показник затвердили на рівні 3% планових доходів. Таке зниження має зменшити фінансові ризики та підтримати фінансову стабільність, проте може негативно вплинути на залучення коштів від міжнародних фінансових організацій, програми яких часто реалізуються через інструмент гарантій.

Видатки бюджету

- (1) **У проєкті бюджету на 2026 рік видатки плануються на рівні майже 4,8 трлн грн**, що на 414,4 млрд грн (+9,6%) більше плану зі змінами 2025 року. Пріоритетами вже четвертий рік поспіль залишаються безпека та оборона, а також соціальна сфера (рис. 5). Відповідно понад 66% видатків сконцентровано у трьох міністерствах:

- Міноборони – 1 923,6 млрд грн (+0,6% або +11,4 млрд грн до плану зі змінами 2025 року);
- МВС – 522 млрд грн (-0,1% або -0,5 млрд грн до плану зі змінами 2025 року), в тому числі: Нацгвардія – 186,9 млрд грн, Нацполіція – 120,4 млрд грн, Прикордонна служба – 141,1 млрд грн;
- Мінсоцполітики – 465,4 млрд грн (+10,6% або +44,7 млрд грн до плану зі змінами 2025 року).

- (2) **Ключовим пріоритетом на 2026 рік залишається фінансування видатків на оборону та безпеку**, але додаткового фінансування для цього сектору не передбачається. У проєкті бюджету-2026 загальні видатки на безпеку і оборону передбачені в обсязі **2 805,4 млрд грн (27,2% ВВП та 59% від загальної суми видатків)**. Із них 30 млрд грн – це державні гарантії, решта – бюджетні програми оборонних відомств.

Фінансування Міноборони заплановано на рівні 1923,6 млрд грн (+0,6% до бюджету зі змінами 2025 року). Традиційно майже 95% коштів спрямовується на дві бюджетні програми:

- **1 143,2 млрд грн** (на 16,3 млрд грн більше плану зі змінами 2025 року) – заробітні плати, медицина, допомога сім'ям військових ЗСУ;
- **678,1 млрд грн** (на 4,7 млрд грн менше плану зі змінами 2025 року) – закупівля і ремонт озброєння та військової техніки.

Окрім цього, дві ключові програми Мінстратегпрому, який ліквідується, були перерозподілені в підпорядкування Міноборони:

- 44,4 млрд грн – на розвиток оборонно-промислового комплексу;
- 0,5 млрд грн – на фінансову підтримку підприємств у сфері оборонно-промислового комплексу.

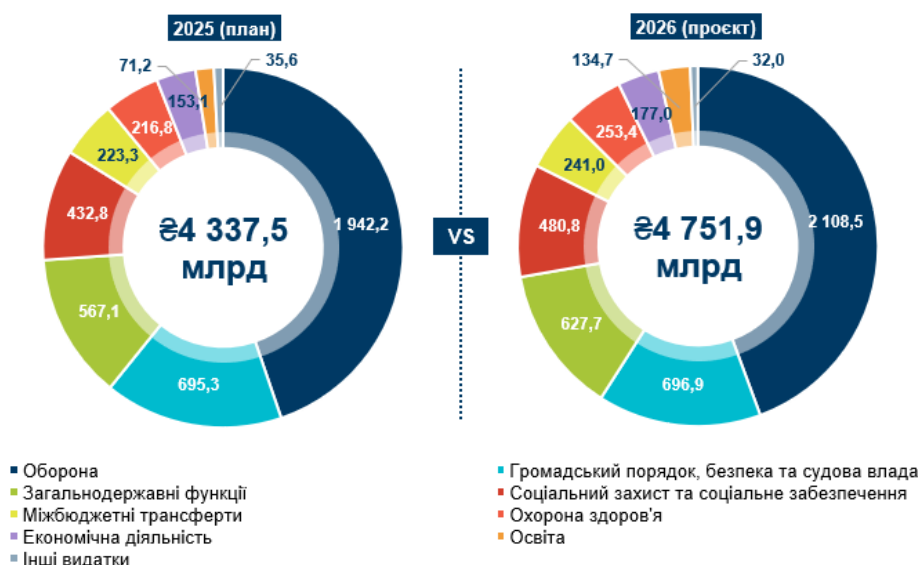
- (9) **Ключовою зміною в проєкті бюджету-2026, що стосується сектору оборони та безпеки, стало виділення 200 млрд грн**, які будуть резервом на випадок критичної ситуації в секторі. Кошти перебуватимуть у розпорядженні

Мінфін, а тому не обраховуються як частина фінансування сектору; їхнє цільове призначення – бути “подушкою безпеки”. Рішення про використання цих коштів за нагальної потреби прийматиме Кабмін, що в разі непередбачуваних обставин забезпечить швидкість і гнучкість покриття видатків сектору без необхідності внесення змін до державного бюджету. Втім, це також створює ризики використання коштів не за цільовим призначенням.

Відповідно, з урахуванням нових програм і можливого підвищення видатків наприкінці поточного року, загальний обсяг фінансування оборони у розрізі функціональної класифікації у 2026 році фактично зменшиться, але, беручи до уваги резерв коштів у 200 млрд грн, баланс зберігається (за умови, якщо буде витрачений саме на потреби оборони).

Очікується, що на грошове забезпечення та заробітну плату військовослужбовців Сил Оборони (з нарахуваннями) буде спрямовано **1 266,5 млрд грн із загального фонду**. Це відповідає рівню 2025 року, але не враховує вірогідне збільшення видатків за цією статтею наприкінці року, та, ймовірно, свідчить про те, що підвищення грошового забезпечення військовослужбовців або збільшення чисельності особового складу Сил Оборони не передбачається.

Рисунок 5. Видатки за функціональною класифікацією (загальний та спеціальний фонди), млрд грн

Джерело: Державний бюджет на 2025 рік, проєкт Державного бюджету на 2026 рік

- (3) У проєкті бюджету-2026 заплановано суттєві зміни основних розпорядників бюджетних коштів. Ключовим є об'єднання Мінекономіки з Міндовкілля та Мінагрополітики в одного розпорядника “Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України”, фінансування якого у 2026 році передбачається на рівні 49,2 млрд грн, що на 5,6 млрд грн (+12,8%) більше ніж в бюджеті зі змінами 2025 року для трьох міністерств. Основними напрямками фінансування визначено: Фонд розвитку підприємництва – 18 млрд грн, підтримку сільгосптоваровиробників – 9,5 млрд грн та фінансування Американсько-українського інвестиційного фонду відбудови – 1,9 млрд грн.

Окрім цього, програми ліквідованого Мінєдності перейшли у підпорядкування Мінсоцполітики – підтримка українців за кордоном (150 млн грн) та в підпорядкування Мінрозвитку – програма захисту осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України (1,2 млрд грн) і програма забезпечення захисту прав і свобод громадян України, що проживають на тимчасово окупованій території України (51,9 млн грн).

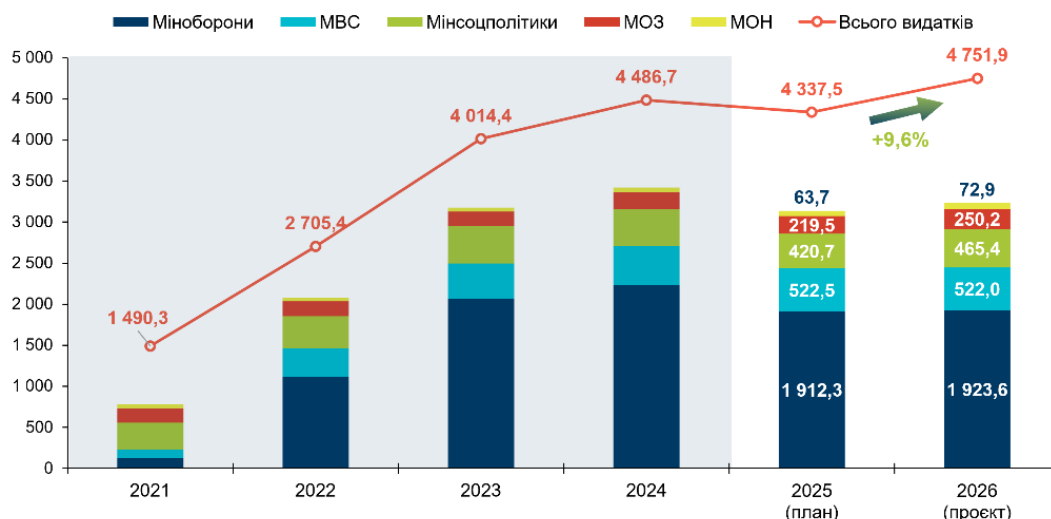
Загалом фінансування було збільшено для 13 із 15 наявних міністерств. Серед розпорядників, які не відносяться до оборони і безпеки, найбільше зростання фінансування передбачено для:

- **Мінсоцполітики** – на **44,7 млрд грн (+10,6%)**, в першу чергу за рахунок збільшення фінансування виплат пенсій та доплат до них і соціального захисту сімей з дітьми.
- **МОЗ** – на **30,7 млрд грн (+14%)** внаслідок збільшення фінансування програм медичних гарантій населенню на 16,1 млрд грн та запровадження медичного чек-апу для населення на 10 млрд грн.
- **Мінрозвитку** – на **15,8 млрд грн (+89,1%)** за рахунок збільшення фінансування програми публічних інвестиційних проєктів та програм відновлення інфраструктури.
- **МОН** – на **9,2 млрд грн (+14,4%)**, за рахунок збільшення фінансування видатків на підготовку кадрів закладами вищої освіти та підтримку пріоритетних напрямів наукових досліджень.
- **МКСК** – на **4,7 млрд грн (+41,9%)**, в першу чергу за рахунок створення нової програми із забезпечення стратегічних комунікацій на 4 млрд грн.
- **Міненергетики** – на **4,3 млрд грн (+62,8%)** за рахунок передачі в його розпорядження Агентства з управління зоною відчуження та збільшення фінансування на відновлення і розвиток енергетичної безпеки.

- **Мін'юст** – на **3,4 млрд грн (+16,8%)** за рахунок збільшення фінансування програми з виконання покарань установами і органами Державної кримінально-виконавчої служби України на 3 млрд грн.
- **Мінветеранів** – на **2,9 млрд грн (+53%)** за рахунок відповідного збільшення фінансування програми зі створення та функціонування Національного меморіального кладовища і програми з підтримки та допомоги ветеранам.

Водночас єдиним міністерством необоронної сфери, яке зазнало скорочення фінансування на 0,2 млрд грн (-0,6%), стало Міністерство фінансів, насамперед через зменшення апаратного фінансування видатків Державної податкової служби.

Рисунок 6. Видатки найбільших міністерств (загальний та спеціальний фонди), млрд грн

Джерело: Державний бюджет на 2025 рік, Проект Державного бюджету на 2026 рік, портал Open Budget

(4) **Загальнодержавні видатки та кредитування⁴ міністерств суттєво зростуть.** Найбільше зростання спостерігається у:

- Мінфіну (+264,3 млрд грн), головним чином через створення резерву коштів для секторів оборони та безпеки (200 млрд грн), збільшення фінансування на обслуговування державного боргу (+77 млрд грн), та збільшення майже на 19,8 млрд грн резервного фонду.
- МОНу (+50,9 млрд грн), передусім через появу нової програми з підвищення престижності праці у сфері освіти (53,8 млрд грн), яка передбачає середнє зростання зарплат вчителів у два етапи: на 30% з 1 січня 2026 року та ще на 20% з 1 вересня, а також зростання фінансування субвенції на забезпечення харчуванням учнів закладів загальної середньої освіти на майже 10 млрд грн.
- Мінрозвитку (+9,8 млрд грн), в першу чергу за рахунок нової програми на компенсацію різниці в тарифах на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення, постачання гарячої води – 15,2 млрд грн.

(5) **У проєкті бюджету-2026 скасовано (або переструктуровано в нові) 38 бюджетних програм, які містяться в бюджеті-2025, на загальну суму 73,3 млрд грн.** Найбільшими програмами, які не будуть продовжені у 2026 році, є:

- Реалізація публічного інвестиційного проєкту “Будівництво магістральних водогонів у Миколаївській області у зв’язку з недостатністю ліквідації негативних наслідків, пов’язаних зі знищенням Каховської гідроелектростанції”, фінансування якої планувалося на рівні 8 млрд грн, та яка профінансована станом на липень на 66%.
- Модернізація системи соціальної підтримки населення України (1,2 млрд грн). Станом на липень фінансування програми було виконано всього лише на 2%.
- Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проєкту на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеїв, закладів освіти з посиленою військово-фізичною підготовкою (1,5 млрд грн).

Варто відзначити зміни у програмі “Реалізація приватним акціонерним товариством «Українська фінансова житлова компанія» (Укрфінжитло) житлової політики держави шляхом забезпечення громадян України житлом”, яка фінансує програму підтримки житлом “еОселя”. У 2025 році ця програма була підпорядкована Мінекономіки з фінансуванням у розмірі 1,3 млрд грн, але вже з 2026 року такої програми немає, ймовірно, вона буде переструктурована або об’єднана з іншою поки невідомою програмою. Разом з тим Міністерству фінансів дозволили, за умови виконанням Укрфінжитлом стратегічних завдань, випуск додаткових ОВДП на суму до 15 млрд грн, які будуть спрямовані на його докапіталізацію.

⁴ Видатки на виконання загальних державних функцій, а не на реалізацію політик у межах конкретного міністерства, які йдуть за окремою функціональною класифікацією бюджету

- (6) **Уряд продовжує роботу з публічними інвестиційними проєктами (реформа системи управління публічними інвестиціями).** Відповідно до [схваленого консолідованого переліку](#) єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій держави, до проєкту бюджету на 2026 рік включено кошти в обсязі **109,3 млрд грн**, (із них: за загальним фондом – 30,2 млрд грн, за спеціальним фондом – 57 млрд грн, державні гарантії – 22,1 млрд грн), що є значно нижчим показником, ніж планувалось у 2025 році (211 млрд грн). Ці кошти будуть розподілені між 66 інвестиційними проєктами, які охоплюють 11 секторів. Джерелом фінансування стануть кредити та гранти міжнародних фінансових організацій, пряме бюджетне фінансування та державні гарантії під кредити. Водночас у проєкті бюджету-2026 залишаються **10 програм капітальних видатків на загальну суму 8 млрд грн**, які формально не підпадають під механізм публічних інвестиційних проєктів і фінансуються в межах державного бюджету та іншим програм підтримки, такі наприклад як “Розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування” (12,9 млрд грн) та “Відновлення та розвиток енергетичної інфраструктури” (3,7 млрд грн).
- (7) **Уряд планує продовжити підтримку бізнесу в умовах воєнного стану** – в проєкті бюджету-2026 на **програму грантової підтримки для створення і розбудови бізнесу призначено майже 1,4 млрд грн** (як і в 2025 році). **Фінансування** програми “Доступні кредити 5-7-9%” залишається на рівні 2024-2025 років – **18 млрд грн**. Також планується посилити підтримку сільгосптоваровиробників, виділивши для них 9,5 млрд грн (+8,3 млрд грн). Підтримка фермерських господарств буде профінансована на 2,5 млрд грн (-2,2 млрд грн). Обсяг компенсації витрат аграрному сектору за гуманітарне розмінування земель сільськогосподарського призначення залишився на рівні 2025 року – 1 млрд грн.

Людський капітал

- (1) **Видатки Міністерства у справах ветеранів збільшено на 6,1 млрд грн (+51,5%) порівняно з 2025 роком – до 17,9 млрд грн.** Більше половини з них (9,7 млрд грн або 54%) спрямовуються у вигляді субвенцій місцевим бюджетам і охоплюють забезпечення житлом ветеранів війни з інвалідністю I і II групи, а також членів їхніх сімей (5,7 млрд грн), забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни (2,9 млрд грн), реалізацію публічного інвестиційного проєкту з розвитку ветеранських просторів (1,1 млрд грн). Майже половину всього бюджету апаратних програм Мінветеранів (44%) планується спрямувати на створення та функціонування Національного військового меморіального кладовища (3,6 млрд грн). Це фактично відповідає обсягу коштів, передбачених на реалізацію заходів з підтримки та допомоги ветеранам війни, членам їхніх сімей та членам сімей родин загиблих (3,6 млрд грн). Відповідні заходи включають психологічну допомогу, професійну адаптацію, первинну медичну допомогу, виплату грошової допомоги.
- (2) **Фінансування захисту прав військовослужбовців має зростати, проте воно залишається недостатнім для покриття запланованої потреби.** Цього року ухвалено Закон про Військового омбудсмена, ініційований Президентом. На 2026 рік у бюджеті закладено зростання видатків на його діяльність на 48,9% порівняно з 2025 роком – із 37,4 млн грн до 55,7 млн грн. Водночас ця сума є значно нижчою за потреби, визначені у фінансово-економічному обґрунтуванні [законопроєкту](#): 136,8 млн грн у 2026 році, 172,7 млн грн у 2027 році та 184 млн грн у 2028 році. Крім того, ухвалення закону вже в поточному році потребує збільшення видатків бюджету на 2025 рік на 37,4 млн грн.
- (3) **Видатки на охорону здоров'я збільшуватимуться переважно за рахунок фінансування програми медичних гарантії (+16 млрд грн).** Фінансування найбільшої за обсягом бюджетної програми “Реалізація програми державних гарантії медичного обслуговування населення” виросло на 9,2%, зі 175,4 млрд грн до 191,6 млрд грн. За ці кошти забезпечуються медичні послуги з психологічної та психіатричної допомоги, хірургічні операції, лікування туберкульозу, безпліддя та ін. Суттєво – з 3,4 млрд грн до 7,1 млрд грн або на 104% збільшено фінансування бюджетної програми “Відновлення і розвиток стійкої національної моделі медичної галузі України”. За ці кошти планується закупівля медичного обладнання та реконструкція інфраструктури для закладів охорони здоров'я. Окремою програмою передбачено здійснення заходів із забезпечення житлом медичних працівників для заповнення вакантних посад у сільській місцевості. За 100 млн грн планується придбати 100 житлових приміщень для передачі медичним працівникам у користування. Це має стимулювати молодих лікарів працевлаштовуватися у сільській місцевості.
- (4) **Харчування, підвищення зарплати вчителям та наукові розробки визначені як пріоритетні напрями збільшення видатків у сфері освіти і науки.** У 2026 році передбачається окрема бюджетна програма для підвищення зарплати педагогічних працівників (53,8 млрд грн). Підвищення відбуватиметься у два етапи і забезпечить зростання зарплатної плати на 50% у порівнянні з 2025 роком. На реформу харчування школярів у 2026 році передбачена субвенція у розмірі 14,4 млрд грн. Реформа охопить 4,4 млн учнів (з 1 січня 2026 року – усіх учнів 1-4 класів та учнів 5-11 класів на прифронтових територіях, а з вересня 2026 року – учнів 5-11 класів на інших територіях). Крім шкільного харчування, фінансування якого зростає втричі порівняно з 2025 роком, майже учетверо (з 1,6 млрд грн до 6,3 млрд грн) зростають видатки на програму “Підтримка пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, наукова і науково-технічна діяльність закладів вищої освіти та наукових установ”.
- (5) **Видатки Мінсоцполітики у 2026 році збільшаться на 44,7 млрд грн (+10,6%) порівняно з 2025 роком і становитимуть 465,4 млрд грн.** Найбільшими будуть видатки на виплати пенсій, які зростуть на 14,4 млрд грн (+6,1%) до 251,3 млрд грн. Майже вдвічі буде збільшено фінансування соціального захисту дітей та сім'ї (до 52,7 млрд грн). Зростання видатків пояснюється [ініціативою Уряду](#) підвищити одноразову виплату при народженні дитини з 10 320 грн до 50 000 грн, запровадженням програми “єЯсла”, а також продовженням програми “Паунок школяра”.

Програму “Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини” буде оптимізовано шляхом включення напряму “Підтримка малозабезпечених сімей”, а їхнє загальне фінансування **становитиме 102,7 млрд грн**. Об’єднання двох програм зумовлене не лише тим, що їх адмініструє Пенсійний фонд, а й необхідністю уникнути дублювання видатків і паралельних механізмів підтримки, спростити бюджетне планування та контроль, знизити адміністративні витрати і водночас забезпечити більш узгоджену та адресну допомогу різним категоріям громадян.

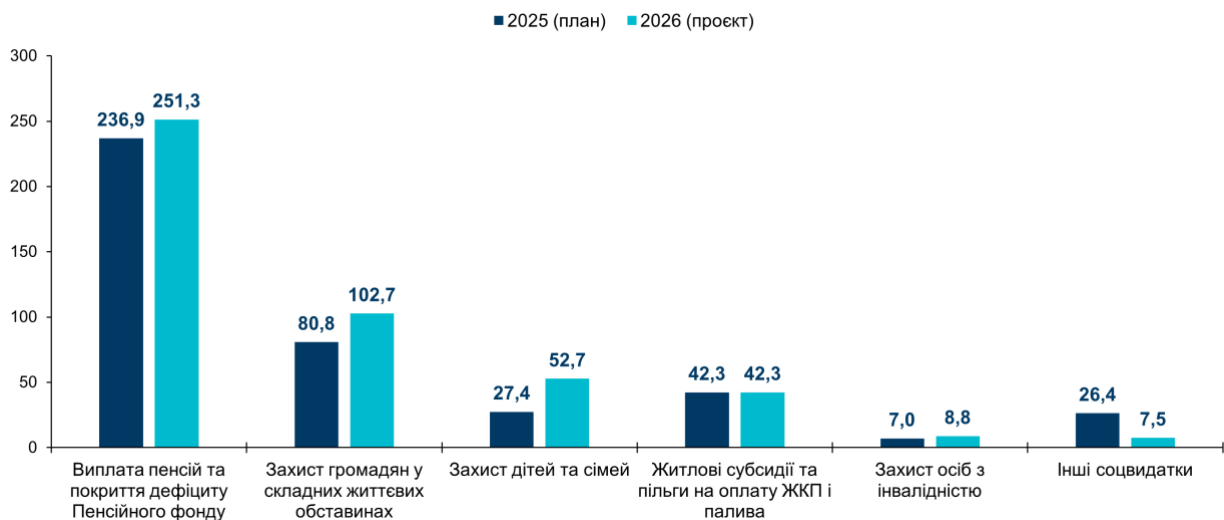
Видатки на виплату **субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг** не змінюються і залишаються на рівні **42,3 млрд грн**.

Видатки на соціальний захист осіб з інвалідністю в сумі **8,8 млрд грн (+25,1%) будуть спрямовані на забезпечення сучасними протезами та реабілітаційними послугами**. На розвиток системи соціальних послуг заплановано **2,1 млрд грн (+32,9%)** за переліком, який має затвердити Уряд (для ВПО та осіб у складних життєвих обставинах, включаючи тимчасове розміщення, стаціонарний догляд і підтримане проживання, комплексну послугу з формування життєстійкості, супровід військовослужбовців та їхніх сімей, а також розвиток і догляд дітей з інвалідністю).

Запроваджується Державний фонд соціального захисту осіб з інвалідністю з метою фінансування програм зайнятості та працевлаштування осіб з інвалідністю (1,1 млрд грн) у складі спеціального фонду держбюджету зі штрафів і пені роботодавців та залишків коштів Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю. При цьому сам Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю не буде ліквідовано: він і надалі фінансуватиметься із загального фонду державного бюджету, зокрема на протезування, додаткові засоби реабілітації та утримання установи.

Крім того, у бюджеті закладено **50 млн грн на створення накопичувальної пенсійної системи** (створення інституційної, технічної та правової основи). Це перший крок до запровадження обов’язкової накопичувальної пенсійної системи другого рівня, яка дозволить формувати частину майбутніх пенсій за рахунок власних накопичень людей і зробить пенсійну систему більш стійкою у довгостроковій перспективі.

Рисунок 7. Видатки на бюджетні програми Міністерства соціальної політики, сім’ї та єдності України, млрд грн

Джерело: Державний бюджет на 2025 рік, Проект Державного бюджету на 2026 рік

- (6) **Прожитковий мінімум (ПМ) зросте майже на 10% у порівнянні з 2025 роком для всіх соціально-демографічних груп, а мінімальна заробітна плата (МЗП) з 1 січня 2026 року підвищиться з 8 000 грн до 8 647 грн (+8,1%).** Від розміру ПМ залежить частина соціальних виплат і пенсії, тому його збільшення автоматично підвищить обсяги державної підтримки. Це підвищення частково компенсує вплив інфляції та дозволить підтримати вразливі групи населення. Так, мінімальна пенсія становитиме 2 595 грн (1 ПМ), а максимальна – 25 950 грн (10 ПМ), при цьому для осіб від 65 років із повним стажем мінімальний розмір становитиме 3 458,8 грн (40% МЗП), але не менше прожиткового мінімуму. Водночас фактичний прожитковий мінімум, який розраховує Мінсоцполітики, вже майже у чотири рази вищий, тож навіть після зростання ці показники залишатимуться значно нижчими за реальні потреби домогосподарств. Це зберігатиме високі ризики бідності та обмежуватиме можливості для покращення якості життя. Водночас зростання МЗП сприятиме збільшенню надходжень від ЄСВ, за рахунок яких фінансуються пенсії, виплати з соціального страхування та програми підтримки безробітних.
- (7) **У 2026 році трансферт з державного бюджету на фінансування пенсій і пов’язаних виплат враховує проведення індексації та підвищення прожиткового мінімуму. При цьому його зростання становитиме 14,4 млрд грн (+6,1%) – до 251,3 млрд грн.** Дефіцит Пенсійного фонду не прогнозується, тому видатки на його покриття в трансферті не передбачені. Проект продовжує норми 2025 року: пенсії військовослужбовців фінансуються частково із солідарної системи – у межах трьох ПМ для непрацездатних осіб (7 785 грн у 2026 році), а спеціальні пенсії (держслужбовців, прокурорів, суддів, депутатів, науковців, постраждалих від аварії на ЧАЕС та інших категорій) виплачуються з урахуванням коригувальних коефіцієнтів, які застосовуються до частини виплати понад 10 ПМ (25 950 грн). Максимальна база нарахування ЄСВ у 2026 році визначена на рівні 20 МЗП для цивільних та

15 МЗП для військових і силовиків (ця норма діє з серпня 2025 року та продовжена у 2026 році, щоб зменшити навантаження на оборонний сектор). У 2026 році підвищення МЗП до 8 647 грн розширює базу внесків для цивільних до 172 940 грн/міс. (+12 940 грн), а для військових – до 129 705 грн/міс. (+9 705 грн у другому півріччі 2025 року), що збільшує надходження до Пенсійного фонду.

Таблиця 2. Прожитковий мінімум і мінімальна заробітна плата, грн

Прожитковий мінімум	2025	2026
на одну особу	2 920	3 209
для дітей віком до 6 років	2 563	2 817
для дітей віком від 6 до 18 років	3 196	3 512
для працездатних осіб	3 028	3 328
для осіб, які втратили працездатність	2 361	2 595
Мінімальна заробітна плата	8 000	8 647

Джерело: Державний бюджет на 2025 рік, Проєкт Державного бюджету на 2026 рік

- (8) У 2026 році продовжуватиметься практика переведення залишків Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття (Фонду на випадок безробіття) до спеціального фонду держбюджету. Залишок коштів на 1 січня 2026 року в сумі 3,5 млрд грн утворюється за рахунок надходжень від ЄСВ. Ці кошти зберігатимуться на рахунках спецфонду держбюджету та розподілятимуться Урядом на інші державні програми, зокрема індустріальні парки, великі інвестиційні проєкти, гуманітарне розмінування та національний кешбек. Доходи Фонду на випадок безробіття (без урахування залишків) зростуть на 4,8 млрд грн (+22,2%) до 21,6 млрд грн. Така динаміка свідчить про відновлення надходжень завдяки зростанню фонду оплати праці та ЄСВ. Однак вилучення частини коштів до спецфонду держбюджету обмежує можливості Фонду на випадок безробіття спрямовувати додаткові ресурси безпосередньо на активні програми зайнятості та підтримку безробітних.

Впровадження гендерного підходу в проєкті бюджету-2026: здобутки та обмеження

160 бюджетних програм державного бюджету містять гендерно чутливі показники, які мають відображати зв'язок публічних витрат і потреб різних груп жінок і чоловіків. Цього року майже половина (46%) програм держбюджету містять гендерний аналіз, його проводять 91% головних розпорядників коштів (на 5% більше, ніж у 2024 році). Причиною такого прогресу, скоріш за все, стали внесені у 2025 році зміни до Бюджетного кодексу, які зробили гендерний підхід не просто рекомендацією, а юридичною вимогою, що створило передумови для більш системного його застосування. Водночас характер цих змін показує, що рух уперед доволі поверхневий та вибірковий: переважна частина гендерних показників продовжує обмежуватися дезагрегацією за статтю державних службовців і працівників інституцій, відповідальних за реалізацію програм (понад 70% програм із гендерними показниками). У частині програм виросла кількість показників щодо службових відряджень в Україні та за кордон з розподілом за статтю, що дає змогу частково оцінювати можливості професійного і кар'єрного розвитку жінок і чоловіків. Водночас різницю у видатках на жінок і чоловіків серед своїх співробітників подає, як і раніше, лише Державна прикордонна служба. Ще менш системно виглядає дезагрегація різних груп отримувачів послуг. Найчастіше такі показники відображено в бюджетних програмах у сфері освіти, охорони здоров'я та соціального захисту й підтримки сімей. Таким чином, попри суттєвий прогрес у зборі й поданні гендерно дезаггегованих даних, поки що не помітно, щоб ці дані реально впливали на формування політики та розподіл коштів.

Приклади гендерно-чутливих результативних показників бюджетних програм:

- Рівень задоволеності навчальним процесом курсантів-чоловіків і курсантів-жінок (100 людино-годин) (бюджетна програма “Забезпечення виконання завдань, функцій та підготовка кадрів Державною прикордонною службою України”).
- Проведення аналізу гендерної рівності українських медіа та моніторингу й аналізу гендерного балансу в контексті українських медіа (бюджетна програма “Керівництво та управління здійсненням контролю у сфері медіа”).
- Питома вага жінок, які завершили навчання в аспірантурі (48,6 людино-годин) і докторантурі (77,3 людино-годин) (бюджетна програма “Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології”).
- Частка жінок, залучених до реалізації заходів цифрової трансформації та супроводу ІТ-систем у сфері державних фінансів, від загальної кількості працівників (31,5 людино-годин) (бюджетна програма “Інформаційне забезпечення системи управління державними фінансами та електронної верифікації і моніторингу”).
- Частка послуг мобільного Порталу Дія та Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, доступних для чоловіків (100 людино-годин) і жінок (100 людино-годин) (бюджетна програма “Електронне врядування”).

Міжбюджетні відносини

- (1) **Проект бюджету на 2026 рік, як і в попередні роки, передбачає зростання фінансового ресурсу місцевих бюджетів.** Цього разу згідно з оцінкою Уряду – до **873,8 млрд грн**, що на 20,5% більше порівняно з планом 2025 року. Із цієї суми власні доходи становитимуть **632,7 млрд грн (+25,5%)**, тоді як обсяг міжбюджетних трансфертів прогнозується на рівні **241 млрд грн (+8,9%)**, у тому числі п'ять дотацій на загальну суму **73,1 млрд грн** та 27 субвенцій на **168 млрд грн**. Така структура демонструє поєднання зростання власної дохідної бази з помірним розширенням державної підтримки, що спрямоване на збереження балансу між центральною владою та місцевим самоврядуванням у воєнних умовах (табл. 3).

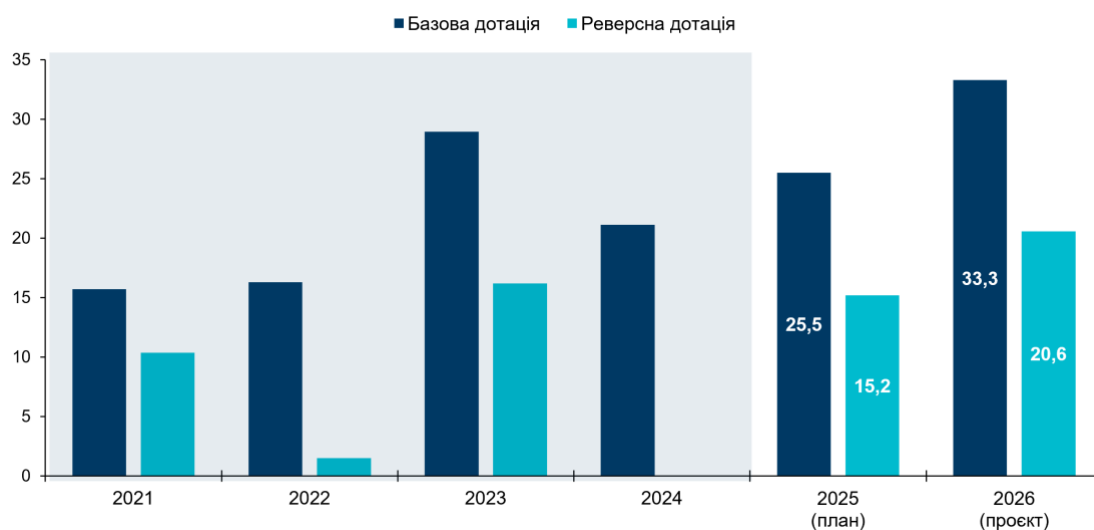
Таблиця 3. ТОП-10 трансфертів державного бюджету місцевим бюджетам у 2026 році

Назва	млрд грн	у порівнянні з планом на 2025
Освітня субвенція	103,2	=
Додаткова дотація для постраждалих від війни ОМС	36,1	-1,3%
Базова дотація	33,3	+30,5%
Субвенція на компенсацію різниці в тарифах на тепло, гарячу воду та опалення	15,2	Нова
Субвенція на харчування учнів шкіл	14,4	зростання втричі
Субвенція на грошову компенсацію за житло для ветеранів та осіб з інвалідністю	5,7	+42,7%
Субвенція на облаштування безпечних умов у школах (укриття, військові ліцеї, ПІП)	5,0	-19,4%
Субвенція на реалізацію публічних інвестпроектів у сфері охорони здоров'я	3,5	зростання вдвічі
Субвенція на забезпечення якісної середньої освіти «Нова українська школа» (ПІП)	3,0	+50,0%
Дотація на утримання закладів освіти та охорони здоров'я	3,0	=

Джерело: Державний бюджет на 2025 рік, Проект Державного бюджету на 2026 рік

- (2) **У 2026 році загальнодержавні податки, що зараховуються до загального фонду місцевих бюджетів, прогноуються на рівні 424,6 млрд грн.** Із них основним джерелом стане ПДФО у сумі **344 млрд грн (+25,6%)**. Місцеві податки та збори очікуються на рівні **167 млрд грн (+32,8%)**, що підкреслює зростання ролі власних доходів територіальних громад. Водночас, з огляду на те, що за 7 місяців поточного року місцеві податки зросли лише на 14% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, існує ризик переоцінки Урядом реального обсягу надходжень місцевих бюджетів.
- (3) **У проєкті бюджету на 2026 рік Уряд, як і торік у вересні, пропонує повернути частку ПДФО, що зараховується до місцевих бюджетів, з 64% до 60%.** Норма про 64% діяла як тимчасовий захід у 2022-2025 роках для компенсації зростання витрат на комунальні послуги через різке підвищення ціни газу. У наступні роки норма зберігалася як інструмент підтримки органів місцевого самоврядування. Натомість у 2026 році як альтернатива знову передбачається субвенція на компенсацію різниці в тарифах на теплопостачання, опалення та гарячу воду в обсязі **15,2 млрд грн**, що відповідає 4% ПДФО, які могли б надійти безпосередньо до бюджетів громад. Важливо, що на відміну від доходів від ПДФО, які місцева влада могла використовувати на власний розсуд, нова субвенція має цільовий характер і обмежує гнучкість у розподілі ресурсів.
- (4) **Ще однією новацією бюджету є рішення вилучити залишки коштів місцевих бюджетів територій, які перебувають у тимчасовій окупації після 24 лютого 2022 року, та централізувати їх у спеціальному фонді державного бюджету.** Ці кошти більше не залишатимуться в розпорядженні громад, а автоматично перераховуватимуться Казначейством до державного рівня. Далі вони використовуватимуться Урядом виключно на забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, що перетворює “мертві” залишки на ресурс для одного з найгостріших соціальних викликів.
- (5) **Уряд знову вніс зміни в механізм горизонтального вирівнювання податкоспроможності громад. Ключовою новацією 2026 року стало використання даних Державної міграційної служби щодо чисельності населення.** Раніше для цих потреб застосовувалися показники Держстату, які мали розрахунковий характер і гірше відображали актуальну демографічну ситуацію. Якщо торік чисельність населення враховувалася на рівні 32,2 млн осіб, то цього року – 28,6 млн осіб (м. Київ, як і раніше, не включається до розрахунків вирівнювання).
- (6) **Внаслідок цього середній рівень надходжень ПДФО на одного мешканця, що використовується для розрахунку вирівнювання, суттєво виріс – до 6 049,99 грн проти 4 052,82 грн торік.** Це вплинуло на результати горизонтального вирівнювання: базову дотацію у 2026 році отримають 1 040 бюджетів (торік – 1 027), із яких 18 обласних і решта – бюджети громад, у яких індекс податкоспроможності нижчий за 0,9, тобто надходження ПДФО на одного жителя менші за 5 444,99 грн (у 2025 році – 3 647,54 грн). Водночас реверсну дотацію перерахують до державного бюджету 185 місцевих бюджетів (торік – 194), серед яких 4 обласні – Дніпропетровська, Київська, Львівська та Полтавська (у 2025 році до них належала також Одеська, яка цього разу стала бездотаційною), де індекс податкоспроможності перевищує 1,1, тобто надходження ПДФО на одного жителя перевищують 6 654,99 грн (у 2025 році – 4 458,10 грн).

Рисунок 8. Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності територій, млрд грн

Джерело: Державний бюджет на 2025 рік, Проект Державного бюджету на 2026 рік, портал Open Budget

(7) У проєкті бюджету на 2026 рік відсутні кілька субвенцій, які були передбачені у 2025 році, на загальну суму близько 14,7 млрд грн, а саме:

- Субвенція на доплати педагогам шкіл – 12 млрд грн.
- Субвенція на модернізацію та оновлення бази військових і військово-спортивних ліцеїв – 1,5 млрд грн.
- Субвенція для Харківської громади на аварійно-відновлювальні роботи ЖКГ – 1 млрд грн.
- Субвенція на відновлення об'єктів критичної інфраструктури (спільно з МБРР, проєкт "Розвиток міської інфраструктури – 2") – 127 млн грн.
- Субвенція на заходи соціального проєкту "Активні парки – локації здорової України" – 46 млн грн.

При цьому у 2026 році практично немає нових типів міжбюджетних трансфертів: єдиним винятком стала субвенція на компенсацію різниці в комунальних тарифах у розмірі 15,2 млрд грн, яка має замінити громадам частину втрат від зменшення частки ПДФО. Водночас, зважаючи на попередній досвід, упродовж року можна очікувати появу додаткових субвенцій через внесення змін до бюджету.

- (8) Освітня субвенція у проєкті бюджету на 2026 рік залишається найбільшою серед міжбюджетних трансфертів і становить 103,2 млрд грн, що відповідає рівню 2024-2025 років. Її розподіл між громадами наразі не оприлюднено, адже в останні роки він традиційно з'являється наприкінці року. Водночас у бюджеті передбачено підвищення оплати праці педагогічних працівників, яке формально не відображене в обсягах освітньої субвенції: для цього створено окрему бюджетну програму "Підвищення престижності праці у сфері освіти" на суму 53,8 млрд грн. Очевидно, що ці кошти будуть спрямовані до місцевих бюджетів як ресурс для реалізації підвищення заробітної плати вчителям.
- (9) Додаткова дотація для громад, які постраждали від війни, у 2026 році становитиме 36,1 млрд грн, що приблизно відповідає рівню 2025 року (-1,3%). Вона спрямовуватиметься на покриття першочергових витрат місцевих бюджетів, насамперед зарплат для працівників бюджетної сфери, та на підтримку громад із "бойових" чи тимчасово окупованих територій або тих, де різко скоротилися податкові надходження.
- (10) У 2026 році загальний ресурс держбюджету для інвестиційних проєктів територіальних громад залишається незначним. Державний фонд регіонального розвитку становитиме лише 2 млрд грн, що хоч і вдвічі більше за план поточного року, однак у Бюджетній декларації раніше закладалося щорічно по 30 млрд грн, починаючи з 2026 року. Це означає істотний розрив між задекларованими намірами та фактичним фінансуванням.